

Kitekint? - Vállalati alkotmányok

2009 július 29. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A fejlett világ országai már nem vívnak egymással hagyományos háborúkat, de ez nem jelenti, hogy béke van. A fejlett gazdaságok a hadviselés gazdasági és pénzügyi eszközeivel valódi, bár rejtett háborús ütközetekbe lépnek egymással. Három nagy gazdasági modell harcát látjuk a globális gazdaságban.

Az angolszász, ezen belül amerikai modellben a vállalkozó áll a társadalom és a gazdaság középpontjában, az ázsiai modellben a család, míg az európai szociális piacgazdasági modell a jóléti államot használja fő eszközként. Most nem az győz, akinek nagyobb hadihajói, jobb tankjai vagy gyorsabb repülői vannak, hanem az, aki jobb és olcsóbb árukat állít elő. Az győz, ahol a többenél hatékonyabban működik a kapitalizmus. Nem a fegyverek, hanem a rendszerek versenye, háborúja zajlik körülünkben. Ebben a küzdelemben Európa nem áll rosszul, bár állhatna sokkal jobban is.

A Bertelsmann AG Németország, sőt a globális gazdaság egyik legjobb cége, vezető médiabirodalma. A Mohn család már majdné kétszáz év óta tulajdonosa a cégnek; a stabilitás és a hatékonyság titka az, hogy kissé másképpen fogják fel tulajdonosi szerepüket, mint más nagyvállalatok. A cégnek saját alkotmánya van, akár az országoknak. Ebben szokatlan módon határozzák meg a vállalat céljait, mert nem a profit áll az első helyen, hanem az, hogy a vállalat a lehető legtöbb hasznot hajtja a társadalom számára. A második helyen a vállalati dolgozók igényeinek teljesítése áll, a profit csak ezután következik, míg a negyedik kiemelt cél az állami funkciók segítése adófizetés révén. Mohn szerint a kapitalizmus története során mindig a hatékonyság és az emberi igények kielégítése harcolt egymással. Sokáig az a cég volt hatékony, ahol a bérek alacsonyok voltak, mert így magas lehetett a profit. Ma az a vállalat hatékony, ahol tisztességes fizetést adnak az alkalmazottaknak, sőt - tulajdonostársként - minden dolgozó bekapcsolódhat a vállalat vezetésébe. A német szociális piacgazdasági modellben a vállalatnak nem csupán azok a tulajdonosai, akik papíron azok, és akiknek részvényük van, hanem a dolgozók és az állam is. Az amerikai részvényes kapitalizmussal szemben (ahol minden a részvényesért történik) az európai, legerősebben a német piaci modell három tulajdonos - a befektető, a dolgozók és az állam - érdekeinek összehangolására épít.

Az előzőben Alvin Toffler arra figyelmeztet, hogy Mohn vállalati modellje jobb ugyan az amerikai modellnél, de már ezen is túl kell lépni. Toffler szerint a mai globális információs gazdaságban a cégek tulajdonosai közé kell számítani mindenkit, akire hatással van a cég működése. Már nem csupán a tényleges tulajdonosok, a cégnél dolgozók és a cég telephelye szerinti állam tekinthető tulajdonosnak, hanem mindenki, aki vásárol vagy beszállít az adott cégnek, aki használja a cég termékeit, a helyi közösség, ahol a cég működik, a globális intézmények, amelyek részt vesznek a pénzpiacok és a globális politika alakításában, illetve a környezetvédelemért felelős szervezetek. A mai globális gazdaságban egy cég működése nyílt és rejtett hatásokon keresztül egyre szélesebb körben érzékelhető, ezzel földrajzilag is nagyon tág körben hat az emberek életére, ahol a hatás hosszú távon befolyásolhatja az életesélyeket. Gondoljunk csak a környezet szennyezésére; például egy ország atomerőművének súlyos üzemzavara egy egész kontinens számára jelenthet fenyegetést.

Mohn szerint a kapitalizmus mai szakaszában a túlsúly veszít jelentőségéből és befolyásából, miközben az ember jelentősége megnő. A túlsúly és a munka közül ugyan a munka értékelődik fel, de ennél is több történik, mert a túlsúly szemben a tágabb emberi igények - például a tiszta környezet iránti igény - válnak meghatározóvá. Ahogy globális lett a túlsúly, úgy vált szükségessé a globális hatások ellensúlyozása. Erre részben nemzetközi intézmények jöttek létre, részben a nemzeti államok kísérik meg a nemzetközi túlsúly szabályozását, de a megoldás máshol van. Toffler és Mohn szerint a kapitalizmus olyan irányba fejlődik, hogy a túlsúly érdekében szemben az emberi igények kezdenek érvényesülni. A globálissá váló túlsúly szemben az egész emberiség érdekei erősödnek meg. Ez szinte láthatatlanul megy végbe, mert rejtve "részvényessé" válik minden emberi közösség abban a cégben, amelynek működése elérte hozzá. Az a cég győz a piaci versenyben, amelynek jobb és olcsóbbak a termékei, de ezt csak úgy lehet elérni, hogy egyre erősebben figyelembe veszik a termékek tervezésénél, gyártásánál és általában a vállalat működésénél a fogyasztók, a felhasználók, a közelben lakók, az adott országban élők, sőt lassan az egész emberiség szempontjait is. Egy olyan világ felé haladunk, ahol mindenki mindenkinek "rész tulajdonosa" lesz, mert mindenki mindenkire hatást gyakorol.

Ez az új magyar nyerskapitalizmus számára is tanulságos lehet, mert hosszabb távon az nyer, aki minél több ember és közösség érdekeit, igényeit próbálja beépíteni működésébe, és nem az, aki csak egyéni érdekeit követi. Ha globálisan a túlsúly jelentősége gyengül, és az ember erősebb, akkor Magyarország is akkor nyerhet, ha a családok, a munkavállalók, a fogyasztók, a felhasználók, a lakók és közösségeik szempontjai a mainál erősebben érvényesülnek a kormányzati és a vállalati döntésekben. A megírásra váró vállalati alkotmányokban már mi állunk első helyen, nem a profit, mert így lehet jobb a termék és több a profit.

(Reinhard Mohn: *Success Through Partnership, An Entrepreneurial Strategy*, Doubleday, New York, 1996)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló
